

לולב הגזול פרק שלישי סוכה

לח.

עין משפט גר מצוה

פד א מיי פ"ו מהל' לולב
הלכה י סג עין מד
טו"ע א"ח סי' מנכ
סוף פ"ב
פה ב ג מיי פ"ג מהל'
מצוה הלכה יד
טו"ע א"ח סי' מנכ סוף
ג:
פו ד מיי פ"ה מהל'
צרכות הלכה טו סמג
עין טו:

רבינו חננאל

מתני' מי שבא בדרך
ואין בידו לולב, כשיכנס
לבתו נוטלו על שלחנו
כו'. אלמא מפסיק סודרתו
ונטלו. איני והתני בשבת
בפרק ראשון לא יכנס
לאכול סנון למנחה
עד שיחפלו, וקתני אם
התחילו אין מפסיקין.
ושניין אי איכא שהות
ביום כדי לאכול ולגמור
סודרתו ואחר כך מתפלל,
אינו מפסיק. ואם אין
שהות ביום מפסיק. ומתני'
בדליכא שהות ביום. ואחא
זבא ושני שניא אחרינא,
ואמר לא שני לן בין
מצוה דאורייתא למצוה
דרבנן, הלא בהדיא שנינו
מפסיק לקרית שמע
ואין מפסיק לתפלה.
הליך לולב דמדאורייתא
מפסיק, תפלה דרבנן לא
מפסיק. אלא מתני' היא
גופא קשיא, קתני כשכנס
לבתו נוטלו על שלחנו,
אלמא מפסיק, והדר תני
לא נטל שחרית יטול
בין הערבים, אלמא לא
מפסיק בשחרית. ומשני
רב אשי לאשווי לולב
לתפלה, ואמר לתחילה
איבעי ליה לאפסוקי, ואי
לא מפסיק יטול כל
היום. אי הכי קשיא הכא
קתני יטול על שלחנו
אלמא מפסיק, והתם קתני
אם התחילו אין מפסיקין
לתחלה, [ואלא לעולם
כדאמרין, הא דאיכא
שהות ביום אין מפסיקין
ואי ליכא שהות ביום
מפסיקין. ומתני' גמי הכי
קתני אין שהות ביום יטול
על שלחנו, אלמא מפסיק,
ואם יש שהות ביום אינו
מפסיק, שאם לא נטל
שחרית יטול בין הערבים
שכל היום כשר ללולב.
(משני) [דילשוין] הא
דלולב דאורייתא ותפלה
מדרבנן, לא מצית אמרת,
מדקתני מי שבא בדרך
אלמא מתני' בשאר הימים
ומדרבנן היא, דאי סיד
ביום טוב ראשון שהוא פן
ההורה, כדכתיב ולקחתם
לכם ביום הראשון וגו', מי
שירי לסגוי באורחא, אלא
שי' (ומדרבנן בשאר
הימים ניתוח) [בשאר
הימים מדרבנן ניתוח].
מתני' מי שהיה עבד או
אשה או קטן מקריין אותו
ועונה אחריהן מה שהן
אומרים כו'. אמר רבא

מאי קושיא דלמא הא דאורייתא והא דרבנן. תימה והרי קידוש
היום דאורייתא כדאמר' פ' מי שמתו (בבב"ב דף כ: ושם) נשים
חייבות בקידוש היום דבר תורה והא דמשמע צריש מיר (דף ג:) שהוא
מדרבנן איין הוא מדרבנן דדריש לאסור על היין מצוה כיון הרשות
וקאמרין מאי היא קידושא ואבדלתא
מושבע ועומד הוא ומשני קידוש עלמנו
דאורייתא ופ"ה א"ר יוסי צריש ערבי
פסחים (דף ק. ושם) דלחין מפסיקין
ופסקין התם הלכה כר' יוסי צבי"ש
וכר' יהודה בערז פסח וי"ל דשאני
קידוש היום שיכול לקדש ציוס כזלינה
וליכא למיחש לפשיעות' כולי האי ועוד
לפי שפסק בסעודת שבת לא חיישין
כולי האי שמא יתעצל בקידוש היום:
יום טוב שני דרבנן. ואכתי הוא מצי
לשנויי דלדי וואדי איכא שהות
אלא משום דכולי יומא זימניה הוא
חיישין טפי דלמא אחי למיפשע
כדאמרין פ"ק דשבת (דף י:.) צמחה
כיון דקציעא ליה זימנא מירתא ולא
אחי למיפשע ערביש כיון דכולי ליליא
זמניה לא מרתת ואחי למיפשע ואין
לומר משום דהתם ליליא זמן שינה
וחיישין טפי דל"כ ההוא טעמא ה"ל
למימר התם וי"ל דתפלה צריכה שהות
וממעל צה טפי מנטילת לולב דמכי
אגביה נפק ציה: **מדקתני מי**
שבא בדרך. תימה צוק פ' תפלת
השחר (בבב"ב דף ג. ושם) אמרי' השכים
ללאת לדרך מזיחין לו שופר ותוקע
[לולב ומנענע] והיינו ציוס טוב וי"ל
דאיכא לדיכא למיטעי לא חייש ומיירי
צהולך דתמוס למקום שצא חסס
ועוד דהתם קתני השכים ללאת לדרך
שמצינו הולך לקראת חסס ונטול לולב
קודם שילא אלל הכא קתני מי שצא
צרך וכשיכנס צציתו נוטל לולב
משמע שממקום רחוק צא לציטו:
מי שהיה עבד ואשה. משמע כחן
דלשה פטורה מהלל דסודות וכן
דעצרת וטעמא משום דלמנא שהזמן
גרמא היא אע"ג דצהלל דלילי פסחים
משמע צפרק ערבי פסחים (דף קט.).
דמחייבי צד' כוסות ומסתמא לא תיקנו
ד' כוסות אלל כדי לומר עליהם הלל
ואגדה שאני הלל דפסק דעל הנס צא
ואף הן היו צואות הנס אצל כחן לא על הנס אמור: **וְתַדְרִי לְו מַאֲרֵהָ.**
שלא למד ואם למד תצא לו מאירה שמצוה את קונו לעשות שלוחין כאלה
כן פי' בוקנט' ועל אשמו ובניו מצרכין לו בגמרא היה לו לפרש כן דמתני'
מיירי צלל למד שמקריין אותו ועונה אחריהן מה שהן אומרים ומשום
דמצוה צמה שאלו מצרכין לו דלאו צני חיובא נינהו המקריין אותו קלייט
ליה דהא גדול מקרא אף על פי שאין עונין אחריהן אלל הללויה דנפיק
בשמיעה לחודיה וצבא לו מאירה דעבד ואשה נמי לא מייחייבי צהלל
דמלות עשה שהזמן גרמא הוא: **בַּאֲמַתְ אֲמָרוּ בֵּן מַבְרַךְ אֲבָבִי.**
אין זה מענין משנתניו ולא מיימתי ליה אלל אגב גררצא דתצא לו מאירה
דכחא לא חייבי מקראתו דצפ' מי שמתו (בבב"ב דף כ: ושם) רוצה לקדק
מכאן דנשי חייבות צברכת המון דאורייתא מלמוציאה אחריהן ידי
חובצתן ופרקיין קטן איכא' למימר דאורייתא אלל הב"ע דאכל שיעורא
דרצנן ומפיק דרצנן ובתוספתא קתני גבי צברכת המון דאין אשה ועבד
וקטן מוציחין את הרצים ידי חובצתן ואיכא לאוקומי כשאלל שיעורא
דאורייתא ואין יכול לקדק מכלן (ב' צברכת המון דאורייתא דלמנא לא
הוי דאורייתא כיון דאין מנטרפות לזימון דמתני' פרק שלשה שאכלו
(שם דף מה.) אין מוציאות א"ע"פ שהאיש מוציחין שאני איש דחשיב טפי
אי נמי משום דרצים יזל צהו מלתא דהרי מגילה דנשים חייבות צה
ופירש ב"ה דאין נשים מוציאות את הרצים ידי חובצתן צמגילה:
הלכתא

שירי מצוה. מצוה שהיא שירים שאינה עיקר לעבד כפרה אעפ"כ
חשובה היא לעבד את הפורענות: **שפרי טוטה שירי מצוה היא.**
ואינה מעבדת דתניא צברכת כהניס ומייחין לה בגמרא דיומא
(דף ה.) לתופה לכפר וכי טוטה מכפרת והלא אין כפרה אלל
צדס אלל שאם עשה לתופה שירי
מצוה ששיריה ולא עשה מעלה עליו
הכחצו כאילו לא עשה מן המונצח
וכיפר כלומר אעפ"כ כיפר שאין צריך
להציא קרבן אחר: **וכן לולב.** מולך
ומציא מעלה ומוריד: **ממטי ליה.**
מולך: **ומייסי.** מציא: **גירא צענייה**
דפטנא. הרי זה לחך צעניו של שטן
שואה צעניו שאין צו כח לנתק
מעליו עול מצות: **ולאו מלסא היא.**
אין נכון לומר כן: **לאיגורי.** שימגרה
צו שטן שהוא יצר הרע וישאנו לתעות
מעל קונו ומסור ע"מנו על הדבר:
מתני' יטול על שלחנו. אם שכח ולא
נטל קודם אכילה צריך להפסיק
סעודתו וליתול לולב: **גמ' אם הפסילו**
אין מפסיקין. גבי תפלת המנחה
מן לה צמסכת שבת לא יש צא חס
לפני הספר ולא יכנס לא לאכול
ולא לדון ואם התחילו קודם המנחה
ומשכה סעודתן והגיע זמן המנחה
אין מפסיקין אין צריכין להפסיק
סעודתן ולהתפלל: **הא דאיכא שהות**
ציוס. התם דאיכא שהות להתפלל
אחר שיגמרו סעודתם ומתני' דהכא
צדליכא שהות שמתמן סעודתו עד
שמתחן: **ומאי קושיא.** דתפלה אלולב
דאיטריך רב ספרא לשנויי עלה דלמא
מרוייהו צדליכא שהות וגבי לולב
מפסיקין דמדאורייתא היא אלל תפלה
דרצנן: **אלא אי קשיא.** דאיטריך רב
ספרא לשנויי היא גופה קשיא דלולב
אלולב רישא דקתני מפסיק וסיפא
משמע ימתין אם ירצה ששרי יש לו
שהות כל היום: **דלמא מצוה לאפסוקי.**
שמה יסכה ויפשע: **אלא אמר ר' יורה**
לעולם. כי איטריכ רב ספרא לשנויי
משום קושיא קמייחא איטריך:
מתני' מקריין אותו. קך היו נוהגין
אחד קורא את ההלל ומוציא
את הרצים ואם היה עבד או אשה
או קטן הואיל ואין מחויב צדבר אין
מוציא את המחויב מידי חובצתו כל מה שהוא
אומר: **וטבא לו מאירה.** שלא למד ואם למד תצא לו מאירה שמצוה
את קונו לעשות שלוחים כאלה: **עונה אחריה הללויה.** על כל דבר
שהוא אומר והכי קתני לה צמסכת סוטה (דף ג:) כיצד אמרו ישראל
שירה צים כגדול המקרא את ההלל והם עונין אחריה הללויה משה
אמר אשירה לה' והם אומרים אשירה לה' משה אמר כי גאה גאה והם
אומרים אשירה לה' אלמנא דעל כל דבר ודבר קאמר דעונין הללויה:
לכפול. כל פסוק ופסוק ונהגו כן מפני שיש פרשה שכולה כפולה
הדוד תחלה וסוף יאמר נא שלשה פעמים קראתי יה ענני צמרחה ויהי
ה' ליה' לי טוב לחסות טוב לחסות סצצוני סצצוני דמה דמתני ויהי
לי לישועה קול רנה וישועה ימין ה' ימין ה' לא אמות לדמות לא
נתנני פתחו לי שערי זה השער וגו' אצל מוארך ולמטה אינו
(כופל) והיינו דאמרין לקמן (דף טז.) מוסיף לכפול מוארך ולמטה:
גמ' צאמס אמרו. כל צאמת הלכה היא ואין חולק צדבר: **בן**
מברך לאצויו. צברכת המון משגיג לחינוך דחייב מדרבנן ובמסכת
צרכות פרק מי שמתו (דף כ:) מוקיס לה כגון שלא אכל אצו
אלל חזית או כצילה דהוי שיעורא דרבנן דמדאורייתא לא מייחייב
עד דשבע דתחיז ואכלת ושצעת וצברכת הלך אחי מדרבנן ומפיק
מדרבנן: **שאשמו ובניו מצרכין לו.** דודאי מחמת שלא למד הוא:
הלכתא

א) וקדישין ג. פ"ה.
ב) [מגילה כ:.] א. שבת
ט. ט. ד) [פסחים קיט.].
ה) צרכות כ:.) א) [ג'ל
כפול.] א) [מדל' מי איכא].
ה) גי' ר"מ ואינו יכול
לקדק מכלן דאין חייבות
צבתי' דאורייתא דלמנא
חייבות דאורייתא אלל כיון
דאין מנטרפות.

גליון הש"ס
גמ' אמר רבא מא
קושיא. כעין זה יבמות דף
קט ע"ב:

מוסף רש"י
שהרי תנופה שירי
מצוה היא. דלא מעבכא
כפרה ולא עיקר מצוה היא,
כדאמרין צפרק שני מלות
(מנחות ג:) שאם עשה
לתופה שירי מצוה מעלה
עליו הכחצו כאילו לא
עשה כפול ויפסיק (מנחות סב.).
לכפול. כל ההלל (פסחים
ק"ט:.) בן קטן מברך.
צברכת המון. לאביו. אם
אין אביו יודע לצרך
(בבב"ב כ:.)